

KAS Korhonen Ville

05.06.2009

Eduskunta
Suuri valiokunta

Viite

Asia

EU; koulutus; Komission tiedonanto - Uusi kumppanuus korkeakoulujen nykyaikaistamiseksi: korkeakoulujen ja yritysten välisen vuoropuhelun EU-foorumi

U/E-tunnus:

EUTORI-numero: EU/2009/0792

Ohessa lähetetään perustuslain 97§:n mukaisesti selvitys komission tiedonannosta "Uusi kumppanuus korkeakoulujen nykyaikaistamiseksi: korkeakoulujen ja yritysten välisen vuoropuhelun EU-foorumi".

LIITTEET OPM2009-00162 ja COM(2009) 158 final

Asiasanat	koulutus, koulutus-, nuoriso- ja kulttuurineuvosto, tiede, tutkimus, Lissabonin strategia
Hoitaa	OPM, UM, VNEUS
Tiedoksi	ALR, EUE, LVM, OM, SM, STM, TEM, TH, TPK, VM, VNK, YM

KTPO/kyt Haahtela Johanna

02.06.2009

Asia

EU; koulutus; Komission tiedonanto - Uusi kumppanuus korkeakoulujen nykyaikaistamiseksi: korkeakoulujen ja yritysten välisen vuoropuhelun EU-foorumi

Kokous

Liitteet

KOM(2009) 158 lopullinen

Viite

EUTORI/Eurodoc nro:

-

U-tunnus / E-tunnus:

-

Käsittelyn tarkoitus ja käsittelyvaihe:

-

Asiakirjat:

KOM(2009) 158 lopullinen

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely:

Koulutusalan EU-yhteistyötä koskevat perustamissopimuksen artikkelit 149 ja 150.

Käsittelijä(t):

OPM, ylitarkastaja Johanna Haahtela, p. 77304

OPM, ylitarkastaja Ulla Mäkeläinen, p. 77225

OPM, ylitarkastaja Karoliina Tikka, p. 77924

Suomen kanta/ohje:

Euroopan komissio pyrkii tiedonannossa jäsentämään korkeakoulujen yhteistyötä elinkeinoelämän kanssa ja linjaamaan tulevaisuuden EU-tason yhteistyötä. Taloudellisessa taantumassa korkeakoulujen ja yritysten vuoropuhelu on ajankohtainen ja tärkeä aihe.

Työnantajien ja kaikkien työelämäkumppanien kanssa tehtävä opetussuunnitelmatason yhteistyö on Suomessakin keskustelussa ollut ajankohtainen teema. Suomi pitää tärkeänä, että harjoittelun kehittäminen yhtenä opiskelijoiden tärkeimpänä työelämäyhteistyön muotona nousisi mahdollisissa jatkokeskusteluissa tiedonannossa annettua roolia vahvemmin esille. Kansallisesti poikki- ja monitieteisyyttä edistetään parhaillaan korkeakoulujen

rakenteellisella kehittämisellä. Monet uusia opetussuunnitelmia työllistyvyyden edistämiseksi -teemakohdan kehittämiskohdista kuuluvat jäsenmaiden, mutta ennen kaikkea korkeakoulujen autonomian piiriin. Suomi pitää tärkeänä, että ammattikorkeakouluilla ja yliopistoilla on itse mahdollisuus valita parhaat työelämäkumppanuuteen sopivat keinot ja tavat, oli kysymys opetuksen tai tutkimuksen kehittämisestä tai hallinnollisista järjestelyistä.

Yrittäjyyden edistämiseksi maaliskuussa 2009 julkaistu opetusministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön yhteistyöryhmän raportti suosittaa tiedonannon suuntaisesti, että yrittäjyys- ja liiketoimintaosaamisen koulutuksen tarjontaa tulee laajentaa yhä vahvemmin elinkaupallisille aloille. Elinkeinoelämäyhteistyötä tulee myös vahvistaa harjoittelun ja tutkimus- ja kehitystyöhankkeiden kautta. Yrittäjähenkisen kulttuurin luominen ja johdon sitoutuminen, työelämäyhteistyön jäsentäminen ja korkeakouluinnovaatioiden tukeminen ovat teemoja, joihin korkeakoulujen toivotaan ottavan kantaa parhaillaan käynnissä olevassa, vuonna 2010 valmistuvassa strategiatyössään. Suomessa on myös kiinnitetty huomiota tutkijakoulutettavien yrittäjyysvalmiuksien ja -suhteiden vahvistamiseen osana tutkijan uran kehittämistä.

Tiedonannon huomiot liittyen osaamisen siirtoon eli uuden tiedon hyödyntämiseen työelämässä ovat Suomessakin haaste. Korkeakoulusektorien tehtävät profiloivat ammattikorkeakoulut erityisesti alueensa elinkeino- ja työelämän yhteistyökumppaneiksi yliopistojen tehtävän painottuessa perustutkimukseen ja tutkimustulosten hyödynnettävyyteen. Kansallisesti on käynnissä useita hankkeita korkeakoulujen osaamisen siirtämiseksi nykyistä tehokkaammin muuhun yhteiskuntaan hyödynnettäväksi, ja syksyllä valmistuva Suomen innovaatiojärjestelmän kansainvälinen arviointi jatkaa tätä keskustelua. Korkeakoulueksintölaki selkeytti korkeakouluinnovaatioiden IPR-hallinnointia ja korkeakoulujen rakenteellisen kehittämisen toivotaan tukevan yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen osaamis pääoman hyödyntämistä lisäämällä yhteistyötä ja vuoropuhelua yritysten kanssa.

Yliopistouudistus tukee yliopistohenkilöstön liikkuvuutta. Virkojen muuttuminen työsuhteeksi mahdollistaa aiempaa paremman liikkuvuuden ja toisaalta myös sivutoimisen työskentelyn tai yrittäjyyden. Opettajien liikkuvuutta korkeakoulun ja työelämän välillä voivat kuitenkin rajoittaa ammatinharjoittamisoikeudet. Suomessa tutkijoiden liikkuvuutta innovaatiojärjestelmän toimijoiden, korkeakoulujen, tutkimuslaitosten ja yritysten välillä on pyritty edistämään tutkijauratyöryhmän suosituksilla.

Tiedonanto korostaa elinikäisen oppimisen merkitystä korkeakouluissa. Ammatillisesti suuntautuneen aikuiskoulutuksen kokonaisuudistus on tuomassa korkeakoulutetuille työelämälähtöisiä koulutusmuotoja, kuten oppisopimustyyppisen täydennyskoulutuksen.

Tiedonannossa kiinnitetään huomiota korkeakouluhallintoon, jonka tulee huomioida alueelliset olosuhteet ja tukea korkeakoulujen ja yritysten välistä yhteistyötä. Suomessa molempien korkeakoulusektoreiden lakisääteisessä perustehtävässä on määritelty laaja-alainen yhteistyövelvoite yhteiskunnan kanssa. Käynnissä olevan yliopistouudistuksen tavoite, yliopistojen vahvistuva taloudellinen ja hallinnollinen autonomia haastaa korkeakoulujen johtajuuden.

Komissio esittää korkeakoulujen ja yritysten välisen foorumin jatkamista. Uusien korkeakoulu-yritys -kumppanuuksien kehittäminen epävirallisessa komissiovetoisessa foorumissa on mahdollista. Aluetasolla Suomessa on jo olemassa oleva kansallinen aktiivinen vuoropuhelun rakenne elinkeinoelämän kanssa. Käytössä on laaja koulutustoimikuntajärjestelmä, jossa työelämäkumppanit ovat aktiivisia osallistujia myös korkeakoulutuksen ennakoinnissa. Tämän lisäksi opetusministeriöllä ja työ- ja

elinkeinoministeriöllä on suora keskusteluyhteys elinkeinoelämän kanssa. Tiede- ja innovaationeuvosto on myös merkittävä korkeantason kansallinen yhteistyöfoorumi, joka vaikuttaa korkeakoululaitoksen kehittämiseen. Paikallistasolla korkeakoulujen yhteistyömuodot vaihtelevat sektoreittain, alueittain ja aloittain huomattavasti.

Kumppanuuksien tukemisessa Suomi toivoo komission pääosastojen tekevän koordinoitua yhteistyötä päällekkäisyyksien välttämiseksi. Korkeakoulujen yrittäjyysteeman ja yritys yhteistyön tukemisesta on laadittu runsaasti selvityksiä mm. OECD:n toimesta (Entrepreneurship and Higher Education). Päällekkäisen työn välttämiseksi komission tulisi suunnittelemassaan parhaiden käytänteiden tutkimuksessa huomioida jo tehty työ.

Pääasiallinen sisältö:

Korkeakoulujen rooli osaamiskolmion keskiössä, korkean osaamisen ja koulutuksen, innovaatioiden ja tutkimustiedon tuottajana, on ollut vahvasti esillä EU-keskustelussa vuoden 2005 Hampton Courtin huippukokouksesta ja vuoden 2006 komission korkeakoulujen modernisaatiota käsitelleestä tiedonannosta lähtien. Vuoden 2006 tiedonannon ydinviestin tärkeys, korkeakoulujen ja yritysmaailman kumppanuuksien kehittäminen Euroopan osaamiskolmion vahvistamiseksi, jotta korkeakoulut voisivat paremmin vastata tieteellistä ja teknistä osaamista hyödyntävien markkinoiden tarpeisiin, korostuu erityisesti vallitsevan talouden laskusuhdanteen aikana.

Komissio käynnisti hiljattain epävirallisen seminaareista koostuvan korkeakoulujen ja yritysten välisen keskustelufoorumin, jonka toteamia jatkokeskusteluihin ja työn jatkoa tämä tiedonanto käsittelee kuuden korkeakouluihin keskittyvän pääteeman kautta.

1. *Uusia opetussuunnitelmia työllistävyyden edistämiseksi* -teema korostaa valmistuvien opiskelijoiden laaja-alaisen, geneeristen taitojen sekä taloustieteen ja teknologisen osaamisen tärkeyttä koulutusohjelmissa. Korkeakoulujen sisäisen rakenteen tulee tukea monitieteisyyttä.

2. *Yrittäjyyden edistäminen* -teemassa korostetaan korkeakoulujen elinkeinoelämäyhteistyön muotojen, konferenssien, harjoittelupaikkojen ja projektitöiden lisäämistä sekä yrittäjyyskoulutuksen saatavuutta kaikille opiskelijoille tieteenalasta riippumatta. Korkeakoulun henkilöstön ja opiskelijoiden tulisi myös saada räätälöityä tukea yrittäjäideoille.

3. *Osaamisen siirto; tiedon hyödyntäminen työelämässä* -teema korostaa, että korkeakouluissa tuotettujen innovaatioiden ja tutkimustiedon hyödyntämisessä olisi tärkeä kehittää vastuullista strategista yhteistyötä korkeakoulujen ja elinkeinoelämän välille. Erityinen haaste on pk-yritysten ja korkeakoulujen lähentyminen ja niiden välisten kumppanuuksien rakentaminen. Lähentymisessä korostetaan korkeakoulun tutkimus- ja innovaatiopalveluiden roolia.

4. *Liikkuvuus yli rajojen sekä elinkeinoelämän ja korkeakoulun välillä* -teema painottaa niin opiskelijoiden kuin tutkija-, opetus- ja hallinto henkilöstönkin liikkuvuutta. Erityisesti kiinnitetään huomiota liikkuvuuden tulosten tunnustamiseen ja huomautetaan, että yritysten osallistuminen korkeakoulujen hallintoon, tutkimusohjelmiin, opintokokonaisuuksien suunnitteluun ja korkeakoulujen sisäisiin laadunvarmistusjärjestelmiin voi parantaa korkeakoulujen opetusta, tutkimusta ja innovaatioita. Kohdassa huomautetaan kuitenkin, että tähän on olemassa edelleen monia oikeudellisia tai kulttuurisia esteitä.

5. *Elinikäinen oppiminen korkeakouluihin* -teema korostaa työelämässä olevien työntekijöiden taitojen päivittämistä erityisesti vallitsevassa taloudellisessa taantumassa.

Läheiset yhteydet korkeakoulujen ja elinkeinoelämän välillä tukevat täydennyskoulutuksen järjestämistä alueelliset ja paikalliset tarpeet ja tulevaisuuden haasteet huomioiden.

6. *Parempi korkeakouluhallinto* -teema korostaa kansallisen tason lainsäädännön muutostarpeita, rahoitusjärjestelmien kannustavuutta sekä alueellisia olosuhteita korkeakoulujen ja yritysten välisen yhteistyön tukemiseksi. Korkeakoulujen yritys yhteistyön tulisi sisältyä korkeakoulujen yleiseen strategiaan.

Komissio esittää, että yritys elämän ja korkeakoulut kokoavan foorumin toiminta jatkuisi ja kansallisten hallitusten ja alueellisten viranomaisten osallistuminen toimintaan aktivoituisi. Tiedonannossa esitetään myös yhteistyön laajentamista EU:n ulkopuolelle.

Komissio tutkii asiaankuuluvien EU-ohjelmien rahoitusmahdollisuuksia kumppanuuksien tukemiseksi. Foorumin laajentamista kattamaan myös toisen asteen ja ammatilliset oppilaitokset selvitetään syksyllä 2009 järjestettävässä seminaarissa.

EU-tasolla käytävän korkeakoulujen ja yritysten välisen vuoropuhelun tulisi heijastua myös kansallisilla ja alueellisilla tasoilla. Jäsenmaita kannustetaan perustamaan kansallisia rakenteita vuoropuhelun tueksi. Komissio aikoo myös käynnistää tutkimuksen, joka kartoittaa parhaita käytäntöjä korkeakoulujen ja yritysten välisestä yhteistyöstä.

Kansallinen käsittely:

Jaosto EU30 (koulutus) kirjallinen menettely

Eduskuntakäsittely:

-

Käsittely Euroopan parlamentissa:

-

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema:

-

Taloudelliset vaikutukset:

-

Muut mahdolliset asiaan vaikuttavat tekijät:

-

Asiasanat Hoitaa	koulutus, koulutus-, nuoriso- ja kulttuurineuvosto, tiede, tutkimus, Lissabonin strategia OPM, VNEUS
Tiedoksi	ALR, EUE, LVM, OM, SM, STM, TEM, TH, TPK, VM, VNK, YM, UM

FI

FI

FI

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 2.4.2009
KOM(2009) 158 lopullinen

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

**Uusi kumppanuus korkeakoulujen nykyaikaistamiseksi: korkeakoulujen ja yritysten
välisen vuoropuhelun EU-foorumi**

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

{SEC(2009) 423
SEC(2009) 424
SEC(2009) 425}

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

**Uusi kumppanuus korkeakoulujen nykyaikaistamiseksi: korkeakoulujen ja yritysten
välisen vuoropuhelun EU-foorumi**

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

1. YHÄ TÄRKEÄMPI AIHE

Korkeakoulut¹, joilla on kolmoisrooli korkeimman tason koulutuksen, pitkälle kehittyneen tutkimuksen ja urauurtavien innovaatioiden tarjoajina, ovat Euroopan osaamiskolmion keskiössä. Niillä on potentiaalia toimia ratkaisevana voimana Euroopan pyrkiessä maailman johtavaksi tietopohjaiseksi taloudeksi ja yhteiskunnaksi. Tämä on otettu huomioon EU:n päätöksenteossa lokakuussa 2005 järjestetystä Hampton Courtin huippukokouksesta lähtien. Samalla tarvitaan selkeästi muutosta, jotta ne voisivat täyttää potentiaalinsa. Toukokuussa 2006 annetussa komission tiedonannossa ”Tuloksia korkeakoulujen nykyaikaistamisesta: koulutus, tutkimus ja innovaatiot”² kartoitettiin yhdeksän toiminta-aluetta. Siitä lähtien nykyaikaistaminen on ollut laajan poliittisen ajatustenvaihdon kohteena, ja ministerineuvosto tarkastelee sen edistymistä säännöllisesti³. Komissio on myös ehdottanut, että korkeakoulujen nykyaikaistamisesta tehtäisiin Lissabonin strategian mukaisen uuden koulutuspoliittisen yhteistyön tärkeimpiä teemoja⁴.

Keskeinen seikka vuoden 2006 tiedonannossa oli se, että korkeakoulujen tulisi kehittää jäseneltyjä kumppanuuksia yritysmaailman kanssa tullakseen ”yhä merkittävämmiksi talouden toimijoiksi, jotka voivat paremmin ja nopeammin vastata markkinoiden tarpeisiin ja luoda kumppanuussuhteita, joissa hyödynnetään tieteellistä ja teknistä osaamista”. Tiedonannossa ehdotettiin, että yritykset voisivat auttaa korkeakouluja opinto-ohjelmien ja hallintorakenteiden uudistamisessa sekä osallistua rahoitukseen.

Tältä pohjalta komissio käynnisti vuoropuhelun eurooppalaiseksi perustaksi korkeakoulujen ja yritysten foorumin. Foorumin ensimmäinen kokous järjestettiin helmikuussa 2008, minkä lisäksi saman vuoden aikana järjestettiin kolme aihekohtaista työkokousta.⁵ Foorumin toinen kokous helmikuussa 2009 kokosi yhteen nelisensataa osallistujaa. Aihekohtaisten työpajojen lisäksi arvioitiin saatuja kokemuksia ja keskusteltiin foorumin toiminnan mahdollisista tulevista suuntauksista.

¹ Korkeakouluilla tarkoitetaan tässä kaikkia korkea-asteen oppilaitoksia riippumatta niiden nimestä tai asemasta jäsenvaltiossa.

² KOM(2006) 208 lopullinen.

³ Yhteenveto näkökohdista ja toimenpiteistä, ks. Komission kertomus neuvostolle yliopistojen nykyaikaistamisesta Euroopan kilpailukyyn edistämiseksi globaalissa osaamistaloudessa 23. marraskuuta 2007 annetusta neuvoston päätöslauselmasta, KOM(2008) 680, 30.10.2008.

⁴ KOM(2008) 865, 16.12.2008: Ajantasaiset strategiset puitteet eurooppalaiselle koulutusyhteistyölle,

⁵ Täydennyskoulutus ja elinikäinen oppiminen (Bryssel, 30.6.2008); Opetussuunnitelmien kehittäminen ja yrittäjyys (Teneriffa, 30.–31.10.2008); Tietämyksen siirto (Bryssel, 7.11.2008)

Helmikuun 2009 tapahtuman erittäin suuri osallistujamäärä osoittaa, kuinka tärkeänä eri sidosryhmät foorumia pitävät. Osallistujat totesivat useaan kertaan, että vallitsevan taloudellisen laskukauden aikana on entistä kiireellisempää rakentaa parempia yhteyksiä korkeakoulujen ja yritysten välille Euroopan osaamiskolmion vahvistamiseksi. Tällä tiedonannolla pyritään vastaamaan kiireellisyyden haasteeseen.

2. TILANNEARVIO JA KATSE ETEENPÄIN: TIEDONANNON TARKOITUS

Korkeakoulujen ja yritysten välinen yhteistyö koskee kahta yhteisöä, joilla on selkeästi erilaiset kulttuurit, arvot ja tavoitteet. Kautta Euroopan löytyy esimerkkejä menestyksekkästä yhteistyöstä näiden kahden osapuolen välillä, ja EU-ohjelmat ovat pyrkineet rakentamaan niiden välille kumppanuuksia, yleensä jollain tietyllä alalla, kuten tutkimuksessa tai opiskelijoiden liikkuvuudessa⁶. Yhteistyö on kuitenkin hyvin epätasaista eri maiden, korkeakoulujen ja tieteenalojen välillä. Lisäksi yhteistyö ei ole kovin paljon vaikuttanut kyseisten sektoreiden hallintoon tai organisaatiokulttuureihin. Vain harvoilla korkeakouluilla on koko oppilaitoksen kattava strategia yhteistyölle yritysten kanssa, ja ne, joilla on, ovat keskittyneet vain muutamaan jäsenvaltioon. Monissa maissa oikeudelliset ja taloudelliset puitteet eivät kannusta yliopistoja yhteistyöhön yritysmaailman kanssa tai voivat jopa estää sen.

Tiedonannon tarkoitus on

- esittää arvio siitä, mitä foorumin ensimmäisestä vuodesta sekä muista Euroopan tasolla toteutetuista vastaavista toimista on opittu korkeakoulujen ja yritysten väliseen yhteistyöhön liittyvistä haasteista ja esteistä, käsittelyä vaativista kysymyksistä sekä hyvistä käytännöistä ja lähestymistavoista, joita voitaisiin ottaa käyttöön laajemminkin. Komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa kehitellään työn tätä näkökohtaa perusteellisemmin.
- tehdä ehdotuksia foorumin toiminnan seuraaviksi vaiheiksi
- suunnitella konkreettisia toimenpiteitä korkeakoulujen ja yritysten välisen yhteistyön vahvistamiseksi.

3. NÄKÖKOHDAT JA HAASTEET

Foorumin tähänastiset pohdinnat voidaan tiivistää kuuteen pääteemaan. Jokaisen osion lopussa annetaan esimerkki hyvästä käytännöstä.

3.1. Uusia opetus-ohjelmia työllistävyyden edistämiseksi

Talouksien kilpailukyky on yhä enemmän riippuvainen ammattitaitoisen ja yrittäjähenkisen työvoiman saatavuudesta. ”Uudet taidot uusia työpaikkoja varten” -aloite⁷ on vahvistanut, että pätevien ja yrittäjähenkisten korkeakoulututkinnon suorittaneiden tarve EU:ssa jatkaa

⁶ Korkeakoulujen ja yritysten välisiä kumppanuuksia edistävien EU-ohjelmien kuvaus, ks. Komission yksiköiden valmisteluasiakirja, kohta 3.

⁷ KOM(2008) 868.

kasvuun tulevana vuosina. Samalla foorumiin osallistuvat yritykset kertovat, että korkeakouluista juuri valmistuneiden taidot eivät vastaa työnantajien toivomaa osaamista.

Työllistyvyyden haaste on foorumissa selvästi keskeinen kysymys, johon keskustelussa palattiin yhä uudelleen.

Osanottajat olivat yksimielisiä siitä, että tarvitaan kokonaisvaltaista muutosta opinto-ohjelmiin ja opetusmenetelmiin sekä

- laaja-alaisen ja moninaisiin tehtäviin soveltuvien taitojen sekä taloustieteen ja teknologian perusteiden sisällyttämistä koulutusohjelmien kaikille tasoille. Opinto-ohjelmien tulisi olla ikään kuin T-kirjaimen muotoisia: perustua tiettyyn tieteenalaan, mutta olla samalla vuorovaikutuksessa muiden tieteenalojen ja sektorien kanssa.
- parempia koemenetelmiä, jotka mittaavat paremmin oppimista ja taitoja
- vaihtelevampia sisäänpääsykriteerejä ja lähestymistapoja oppimiseen, jotta voidaan löytää lahjakkaita hakijoita muistakin kuin perinteisistä taustoista, esimerkiksi opiskelemaan palaavien aikuisten joukosta
- enemmän tieteidenvälisyyttä ja poikkitieteellisyyttä koulutukseen ja tutkimusohjelmiin. Foorumin osanottajat viittasivat useasti tapaan, jolla EIT (Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituutti) tulevaisuudessa sisällyttää nämä lähestymistavat toimintaansa – sen nähtiin näyttävän tietä tällaisten lähestymistapojen käyttöönotolle laajemmin korkeakoulutuksessa.

Opinto-ohjelmien muutos tavoitellussa laajuudessa ja tahdissa on mahdollinen vain, jos korkeakoulujen sisäinen rakenne tukee ja palkitsee tällaista kehitystä. Sisäisessä laadunvarmistuksessa ja ulkoisissa akkreditointijärjestelmissä olisi otettava paremmin huomioon koulutusohjelmien sosiaalinen ja taloudellinen merkitys. Akkreditointielimissä tulisi olla mukana opiskelijoiden sekä laajasti ottaen elinkeinoelämän ja yhteiskunnan edustajia.

Useat akkreditointielimet, kuten saksalainen ACQUIN, irlantilainen HETAC ja ranskalainen CTI, ovat ottaneet elinkeinoelämän edustajia mukaan päätöksentekoihinsa. Viimeksi mainittu vastaa insinöörikoulutuksen opinto-ohjelmista, ja siinä on yhtä paljon jäseniä yliopistomaailmasta kuin elinkeinoelämästä; laaja-alaiset taidot sekä opiskelijoiden ja elinkeinoelämän välinen vuorovaikutus ovat akkreditoinnin ydinvaatimuksia. (Valmisteluasiakirja, kohta 5.2.4)

3.2. Yrittäjyyden edistäminen

Yritystoiminnan suhteellinen vähäisyys EU:n alueella⁸ saattaa kyseenalaiseksi Euroopan kyvyn edistää kasvua ja työpaikkoja. Korkeakoulutuksen haaste on tarjota oppimisympäristöjä, jotka innostavat itsenäisyyteen, luovuuteen ja yrittäjähenkiseen lähestymistapaan tiedon hyödyntämisessä. Opiskelijoiden ja korkeakouluhenkilökunnan säännölliset vierailut yritysmaailmaan ja elinkeinoelämän edustajien jatkuva läsnäolo

⁸ Vrt. Komission yksiköiden valmisteluasiakirja, kohta 2.3: Global Entrepreneurship Monitor 2007 osoittaa, että Kiinassa on 2-5 kertaa enemmän yritystoimintaa kuin EU-maissa.

yliopistolla auttaisi vaadittavan kulttuurimuutoksen luomisessa. Hyvä esimerkki tästä on Marie Curie -peruskoulutusverkon rahoittamat korkeakoulututkinnon jälkeiset koulutusohjelmat, jotka keskittyvät yrittäjätaitoihin.

Olemassa olevia yhteistyön muotoja elinkeinoelämän kanssa, kuten konferensseja, harjoittelupaikkoja ja projektityötä (itsenäisesti tai monialaisissa työryhmissä), tulisi laajentaa. Opetusohjelman ulkopuolisia mahdollisuuksia pidettiin arvokkaina, esim. opiskelijoiden omia konsulttiyrityksiä sekä yrityshautomoja, jotka tarjoavat räätälöityä tukea sellaisille korkeakouluopiskelijoille ja opetushenkilökunnalle, joilla on uusia konkreettisia yritysideoita (start-up- ja spin-off-yritykset). Kaikkien näiden toimintojen pitäisi olla opiskelijoiden saatavilla opintojen alusta lähtien, ja ne pitäisi sisällyttää paremmin opinto-ohjelmiin.

Erityisen tärkeänä pidettiin sitä, että tulevan opetushenkilöstön koulutuksessa luotaisiin positiivisia asenteita ja avoimuutta elinkeinoelämää kohtaan kehityksen, työpaikkojen ja hyvinvoinnin lähteenä.

Tärkeimmät päätelmät ovat seuraavat:

- Yrittäjähenkisen kulttuurin kehittäminen korkeakouluissa vaatii perinpohjaisia muutoksia korkeakoulujen hallinnossa ja johdossa.
- Yrittäjyyskoulutuksen tulee olla kattavaa ja avointa kaikille kiinnostuneille opiskelijoille tieteenalasta riippumatta, sukupuolinäkökohdat huomioon ottaen.
- Korkeakoulujen tulisi ottaa yrittäjiä ja elinkeinoelämän edustajia mukaan yrittäjyyden opettamiseen, esimerkiksi perustamalla vierailevien opettajien virkoja merkittävälle yrittäjille.
- Myös opetushenkilöstöllä tulisi olla mahdollisuus saada koulutusta yrittäjyyden opettamiseen ja perehtyä elinkeinoelämään.

The International Danish Entrepreneurship Academy (IDEA) -verkosto kannustaa opiskelijoita niin korkeakouluista kuin jatkokoulutuksestakin yrittäjyyteen taloudellisen tuen, ohjauksen, kurssien ja verkottumismahdollisuuksien kautta. Verkostoa rahoitetaan valtion ja paikallishallinnon apurahoilla sekä yksityisistä lähteistä. (Valmisteluasiakirja, kohta 5.5.3)

3.3. Tietämyksen siirto: tiedon hyödyntäminen työelämässä

Eurooppa on tuottelias tiedon tuottamisessa. Haaste on kuitenkin siinä, kuinka parantaa julkisesti rahoitetun tutkimus- ja kehitystyön hyödyntämistä. On olemassa useita ohjelmia, joilla tuetaan julkisen korkeakoulutuksen ja tutkimuksen tuottaman tietämyksen hyödyntämistä yhdessä yritysten kanssa innovaatioiden tuomiseksi markkinoille, mutta pitkäaikainen strateginen yhteistyö sektoreiden välillä on yhä vähäistä.

Korkeakoulujen täytyy kehittää henkisen omaisuuden ammattimaista hallinnointia koskevia toimintalinjojaan. Se auttaa niitä toteuttamaan useita tavoitteitaan, esimerkiksi tuottamaan sosioekonomista hyötyä yhteiskunnalle ja houkuttelemaan parhaita opiskelijoita ja tutkijoita. Komissio on hyväksynyt suosituksen henkisen omaisuuden hallinnoinnista tietämyksensiirtotoimissa sekä korkeakoulujen ja muiden julkisten tutkimusorganisaatioiden

käytännösäännöistä⁹ tukeakseen korkeakouluja ja tarjotakseen yhtenäisemmän kehychen tietämyksen siirtoon liittyville toimille. Lisäksi vastuullisen kumppanuuden aloite (Responsible Partnering) tarjoaa oppaan¹⁰ parempiin käytäntöihin tutkimusyhteistyössä ja tietämyksen siirrossa korkeakoulujen ja elinkeinoelämän välillä.

Yhteenvedona:

- Tietämyksen siirto korkeakoulujen ja yritysten välillä toimii parhaiten yleisessä yhteistyön ja yhteisymmärryksen kehychessä, johon kuuluu kumppanuuksia, yhteishankkeita ja henkilövaihtoa.
- Korkeakoulujen tulisi taata tieteidenvälisyys, sillä yksitieteiset ratkaisut harvoin pystyvät vastaamaan todellisen maailman ongelmiin.
- Korkeakouluilla ja julkisilla tutkimusorganisaatioilla tulisi olla selkeä pitkän tähtäimen strategia henkisen omaisuuden oikeuksien hallinnointia varten.
- Pk-yritysten kohtaamiin erityishaasteisiin kumppanuuksien aloittamisessa korkeakoulujen kanssa on paneuduttava. Korkeakoulujen täytyy pyrkiä lähentymään pk-yrityksiä. Oma tietämyksensiirtoyksikkö (tai mahdollisuus käyttää sellaisen palveluja) helpottaa korkeakoulujen yhteistyötä pk-yritysten kanssa, sillä se voi toimia korkeakoulujen ja yksityisen sektorin välisenä linkkinä.

Twenten yliopisto Alankomaissa pyörittää tiedepuistoa ja yrityshautomaita, jotka tuovat yhteen korkeakoulussa tuotetun tiedon ja alueen yritykset. Yliopiston TOP-ohjelma (Temporary Entrepreneurial Positions) antaa räätälöityä tukea yrityksen perustamiseen. Yliopisto tarjoaa myös yhtiöiden omistajille suunnattua kasvuohjelmaa. Molempiin ohjelmiin kuuluu koulutusmoduuleja ja verkottumistoimintaa. (Valmisteluasiakirja, kohta 5.6.1)

3.4. Liikkuvuus yli rajojen sekä elinkeinoelämän ja yliopistomaailman välillä

Useista menestyksekkäistä opiskelijoiden harjoittelujaksoista, seitsemännen puiteohjelman (FP7) piirissä järjestetyistä yritysten ja korkeakoulujen välisen liikkuvuuden ohjelmista sekä korkeakoulujen ja yritysten yhteisistä projektitoista huolimatta näiden kahden sektorin välinen vuorovaikutus ja liikkuvuus on yhä aivan liian vähäistä. Harjoittelupaikoista, tutkijoiden liikkuvuusohjelmista ja yhteistutkimushankkeista, joiden kautta opiskelijat voivat päästä työskentelemään jossakin yrityksessä joko yksin tai monialaisissa ryhmissä, pitäisi tulla erottamaton osa koulutusohjelmia kaikilla tieteenaloilla, ja niistä pitäisi saada eurooppalaisen opintosuoritusten ja arvosanojen siirtojärjestelmän (ECTS) suorituspisteitä.

Liikkuvuuden tulisi koskea myös korkeakoulujen opetus- ja hallintohenkilökuntaa, mikä antaisi korkeakouluille mahdollisuuden rakentaa verkostoja, joiden kautta voidaan luoda opiskelijoille harjoittelu- ja työpaikkoja ja projekteja. Kun henkilökunta tutustuu yritysmaailman todellisuuteen, voidaan paremmin ymmärtää ja ennakoida elinkeinoelämän muuttuvia koulutus- ja innovaatiotarpeita. Korkeakoulujen henkilökunnan liikkuvuudelle

⁹ K(2008) 1329.

¹⁰ <http://www.responsible-partnering.org>, jonka ovat kehittäneet akateemisen maailman ja elinkeinoelämän johtavat järjestöt (EUA, EARTO, EIRMA ja ProTon Europe).

yrittäjämaailmaan on kuitenkin vielä merkittäviä oikeudellisia ja hallinnollisia esteitä, jotka koskevat esimerkiksi sosiaaliturvaa ja eläkejärjestelmiä¹¹

Toisaalta yritysten voimakkaampi osallistuminen yliopistojen hallintoon, tutkimusohjelmiin, opiskelijavalintamateriaaleihin, opinto-ohjelmien suunnitteluun, kurssitarjontaan ja sisäisen laadunvarmistuksen järjestelmiin voi parantaa merkittävästi korkeakoulujen opetusta, tutkimusta ja innovaatioita. Tämä on kuitenkin vielä vähäistä monissa maissa joko oikeudellisista tai kulttuurisista syistä.

Edistyksen aikaansaamiseksi on tärkeää, että

- korkeakoulut ja yritykset tiedostavat liikkuvuuden tärkeyden ja edistävät sitä kaikissa muodoissa ja kaikilla tasoilla ja että erityisesti pk-yritykset tarjoaisivat harjoittelupaikkoja
- lainsäädäntöä muutetaan siten, että se tukee ja helpottaa korkeakoulujen ja elinkeinoelämän välistä liikkuvuutta
- Korkeakoulujen henkilökunnan, tutkijoiden ja opiskelijoiden liikkuvuus elinkeinoelämään tunnustetaan ja otetaan huomioon.

ADEIT-järjestöllä¹² Valenciassa on erityinen tavoite luoda yhteyksiä korkeakoulujen ja niiden sosiaalisen ympäristön välille. Sen toiminnan painopiste on harjoittelupaikkojen hankkiminen yliopisto-opiskelijoille järjestöistä ja yrityksistä. ADEIT sijoittaa vuosittain 1500 opiskelijaa yrityksiin ja kouluttaa työharjoittelun ohjaajia sekä yrityksissä että korkeakouluissa. Se järjestää myös opettajille harjoittelupaikkoja, joissa opettajat työskentelevät yrityksissä enintään 100 tuntia. (Valmisteluasiakirja, kohta 5.4.4)

3.5. Elinikäinen oppiminen korkeakouluihin

Työllistyvyyden parantaminen ei koske vain niitä, jotka astuvat työmarkkinoille. Myös jo työelämässä olevien työntekijöiden taitojen päivittäminen on tärkeää¹³, jopa entistä tärkeämpää työpaikkojen vähetessä vallitsevan laskukauden aikana. Koulutus 2010 -työohjelman selvitys osoittaa, että aikuisten osallistuminen elinikäiseen oppimiseen¹⁴ lisääntyy liian hitaasti ja vain tietyissä jäsenvaltioissa.

Aikana, jolloin opiskelijamäärät saattavat alkaa vähetä väestöllisistä syistä, täydennyskoulutus näyttäisi olevan valtavan tärkeä mahdollisuus korkeakouluille. Korkeakoulut tarjoavat kuitenkin vain pienen osan täydennyskoulutuksesta. Tarvitaan kattavaa suunnanmuutosta, jotta ne alkaisivat tarjota laajemmin elinikäisen oppimisen ohjelmia.

Foorumissa käsiteltiin Euroopan yliopistoliiton (EUA) hyväksymää eurooppalaisten yliopistojen peruskirjaa elinikäisestä oppimisesta (The European Universities' Charter on

¹¹ Paremmat uranäkymät ja suurempi liikkuvuus: eurooppalainen kumppanuus tutkijoita varten, KOM(2008) 317.

¹² <http://www.adeit.uv.es>

¹³ Uudet taidot uusia työpaikkoja varten, KOM(2008) 868 lopullinen.

¹⁴ Progress towards the Lisbon objectives in Education and Training – indicators and benchmarks 2008 (Edistyminen Lissabonin koulutustavoitteissa ja niiden indikaattorit ja vertailuarvot vuonna 2008), Komission yksiköiden valmisteluasiakirja, SEC(2008)2293.

Lifelong Learning)¹⁵ . Asiakirja määrittää korkeakouluille kymmenen velvoitetta, joihin kuuluu oppimismahdollisuuksien tarjoaminen yhä useammille, opiskelijapohjan monipuolistaminen ja opiskelun houkuttelevuuden lisääminen, laadukkaat elinikäisen oppimisen ohjelmat ja vahvempi paikallinen, alueellinen, kansallinen ja kansainvälinen yhteistyö.

Läheiset yhteydet korkeakoulujen ja elinkeinoelämän välillä ovat tarpeellisia täydennyskoulutuksen kannalta, sillä sitä kautta korkeakoulut voivat tunnistaa uusien tai päivitettyjen taitojen tarpeet paikallisella ja alueellisella tasolla sekä pyrkiä vastaamaan niihin. On erittäin tärkeää, että:

- elinikäinen oppiminen sisällytetään korkeakoulujen tavoitteisiin ja strategioihin
- taitojen päivittämistä arvostetaan työmarkkinoilla ja työnantajien keskuudessa
- elinikäistä oppimista kehitetään yhteistyössä yritysten kanssa – korkeakoulut eivät voi suunnitella ja toteuttaa sitä yksin.

Kolme korkeakoulua Länsi-Ruotsissa on kehittänyt räätälöityjä etäopiskelukursseja pk-yritysten työntekijöille parantaakseen kyseisten yritysten ja koko alueen kilpailukykyä. Kurssit käsittelevät pk-yrityksille tärkeitä aiheita, kuten parempia tuotantomenetelmiä, taloutta, logistiikkaa, tuotekehittelyä ja tuotannon kokonaishallintaa. Useimmat kurssien osanottajista ovat nelikymppisiä työntekijöitä, jotka eivät ole aiemmin opiskelleet korkeakoulussa. (Valmisteluasiakirja, kohta 5.3.2)

3.6. Parempi korkeakouluhallinto

Foorumi paneutui kansallisen, alueellisen ja institutionaalisen tason hallintoon korkeakoulujen ja elinkeinoelämän tehokkaan yhteistyön edellytyksenä.

Kansallisella tasolla pyritään muuttamaan lainsäädäntöä ja rahoitus- ja kannustinjärjestelyjä, jotka nähtiin joko epäkannustavina tai joskus vihamielisinä korkeakoulujen ja yritysten välistä yhteistyötä kohtaan. Yhteistyön tulisi kuulua korkeakoulujen yleiseen strategiaan, kehityssuunnitteluun ja tavoitteisiin. Yhteistyö yritysten kanssa tulisi nähdä yhtä tärkeänä urakehitykselle ja tunnustuksen saamiselle kuin julkaisutoiminta ja muut akateemiset tehtävät.

Välittäjäorganisaatiot ja yritysjärjestöt ovat tärkeitä toimijoita, sillä ne voivat olla hyvä linkki korkeakoulujen ja yritysten (erityisesti pk-yritysten) välillä. Lisäksi useat eurooppalaiset, kansalliset ja alueelliset elimet ja virastot tukevat korkeakoulujen ja yritysten välistä yhteistyötä. Ne voivat saada alalla tehokkaasti edistystä aikaan.

Council for Higher Education and Industry (CIHE) Yhdistyneessä kuningaskunnassa tutkii oppimiseen liittyviä asioita, jotka vaikuttavat maan kilpailukykyyn ja sosiaaliseen koheesioon, ja pyrkii edistämään yritysten ja korkeakoulutuksen välistä yhteistyötä ja ymmärrystä. Saksassa *Stifterverband für die Deutsche Wissenschaft* toimii elinkeinoelämän yhteisaloitteena, jonka tarkoitus on tukea tutkimusta ja korkeakoulutusta. Se luo yhteyksiä korkeakoulujen ja muiden tutkimuslaitosten välille, yhdistää tiedemaailmaa ja elinkeinoelämää ja kannustaa yhtenäisen eurooppalaisen koulutus- ja tutkimusalueen luomiseen. Espanjassa *Foundation Conocimiento y Desarrollo (CYD)* pyrkii parantamaan

¹⁵ European Universities' Charter on Lifelong Learning, 2008; ISBN: 9789078997009, EUA; www.eua.be

korkeakoulujen hallintoa, vastuullisuutta ja johtamista, vahvistamaan korkeakoulujen tuotantojärjestelmien ja yhteiskunnan välisiä sidoksia sekä kannustamaan korkeakoulujen opettajia ja opiskelijoita yrittäjähenkisyyteen ja innovatiivisuuteen. (Valmisteluasiakirja, kohta 5.1.1)

Korkeakoulujen ja yritysten välinen tehokas yhteistyö nähdään erityisen tärkeänä alueelliselle kehitykselle¹⁶. Monien innovatiivisten alueiden menestys Yhdysvalloissa ja Euroopassa on perustunut kolmikantakumppanuuksiin korkeakoulujen, yritysten ja hallituksen välillä toimintalinjojen määrittämiseksi ja rahoituksen hankkimiseksi.

E-Tampere -hanke Suomessa yhdistää Tampereen kaupungin tavoitteet vuodelle 2012 useiden pk-yritysten, suurempien yritysten ja kahden korkeakoulun kanssa. Sen piirissä on käynnistetty lähes 400 paikallista, alueellista, kansallista ja kansainvälistä hanketta teknologian, talouden ja yhteiskunnan alalla laajassa yhteistyössä korkeakoulututkimuksen, elinkeinoelämän ja hallituksen välillä. (Valmisteluasiakirja, kohta 6.1)

Tärkeimmät johtopäätökset ovat seuraavat:

- Kansallisten ja alueellisten olosuhteiden tulee kannustaa korkeakouluja yhteistyöhön yritysten kanssa.
- Korkeakoulujen ja yritysten välinen yhteistyö tulee sisällyttää institutionaalisiin strategioihin; johtajuus ja tehokas henkilöstöhallinto ovat ratkaisevan tärkeitä yhteistyön toteuttamisessa.
- Hallinnon täytyy taata korkeakoulujen tavoitteisiin, rooliin ja strategiaan sopivien kannustin- ja arviointijärjestelmien perustaminen.

4. TULEVAT TOIMET

Jo yhdessä vuodessa foorumin työ on tuottanut merkittäviä tuloksia. Komissio on tyytyväinen tuotettujen ideoiden rikkauteen ja pohdintojen laatuun. Se tulee käyttämään tätä työtä edistäessään edelleen Euroopan korkeakoulujen nykyaikaistamista niin poliittisen yhteistyön kuin erilaisten ohjelmien kautta.

Komissio ehdottaa kahdenlaisia jatkotoimia. Ensinnäkin vastauksena foorumin osanottajien selkeään toivomukseen työn jatkamisesta ja syventämisestä on luonnosteltu tuleva työohjelma. Toiseksi foorumi on yksilöinyt useita näkökohtia ja mahdollisia toimintalinjoja, joihin täytyy paneutua mitä pikimmiten erityisesti taloudellisen laskukauden kontekstissa, jotta voidaan tehostaa korkeakoulujen ja yritysten välistä yhteistyötä työllistävyyden parantamiseksi. Komissio ehdottaa useita konkreettisia toimenpiteitä.

Vuoropuhelun jatkaminen

- Foorumi jatkaa toimintaansa kokousten ja aihekohtaisten seminaarien muodossa. Lisäksi perustetaan verkkosivusto kokemusten jakamista ja levittämistä sekä tiedonvälitystä varten.

¹⁶ Higher Education and Regions: Globally Competitive, Locally Engaged; OECD 2007

- Foorumi on tähän mennessä saanut korkeakoulujen ja yritysten sekä myös välittäjäorganisaatioiden ja yritysjärjestöjen edustajia tehokkaasti liikkeelle. Kumppanuuteen tarvitaan myös kansallisten hallitusten ja alueellisten viranomaisten aktiivista osallistumista. Seuraavassa vaiheessa tarvitaan siis julkisten edustajien vahvempaa osallistumista.
- Tähänastisen vuoropuhelun ja muilla aloilla tapahtuvan työn perusteella tulisi käsitellä seuraavia näkökohtia:
 - sen varmistaminen, että korkeakoulut reagoivat tehokkaasti ”Uudet taidot uusia työpaikkoja varten” -ohjelmaan ja taloudellisen laskukauden asettamiin haasteisiin
 - aluekehitykseen tähtäävät kumppanuudet
 - kumppanuudet pk-yritysten kanssa
 - oppimiseen liittyvien lähestymistapojen monipuolistaminen ja siltojen rakentaminen erilaisten korkeakoulutuksen lajien välille
 - sisäinen laadunvarmistus ja akkreditointi korkeakoulujen ja yritysten välisen yhteistyön tukemisen välineinä.
- Hanketta kohtaan on ilmaistu useaan otteeseen kiinnostusta EU:n ulkopuolelta. Foorumin tulisi olla selkeämmin avoin EU:n ulkopuolisille toimijoille (käytännössä monet kansainväliset yritykset ovat jo osallistuneet siihen), ja tulevaisuudessa sen tulisi ottaa enemmän oppia osallistujamaiden kokemuksista. Komissio aikoo tehdä foorumin toimintaa tunnetuksi osallistujamaiden viranomaisille ja kutsua niitä osallistumaan siihen.

Uusien kumppanuuksien kehittäminen

- Foorumi on ehdottanut uusien jäseneltyjen kumppanuusmuotojen luomista yritysten ja korkeakoulujen välille kurssien kehittämistä ja toteuttamista silmällä pitäen. Kumppanuudet heijastaisivat eurooppalaisissa teknologiayhteisöissä, seitsemänteen puiteohjelmaan (FP7) kuuluvan yritysten ja tiedelaitosten yhteisten toimintamuotojen ja kumppanuuksien Marie Curie -apurahaohjelmassa (IAPP) sekä EIT:n osaamis- ja innovointiyhteisöissä kehitettyjä rakenteita. Komissio ehdottaa, että asiaankuuluvien EU-ohjelmien mahdollisuuksia tukea mainitunlaisia kumppanuuksia tutkitaan välittömästi. Sen on tarkoitus julkaista kartoitustoimia koskevia ehdotuspyyntöjä elinikäisen oppimisen ohjelman puitteissa vuonna 2010.
- Foorumin yrittäjäosapuoli on useasti ottanut esiin vuoropuhelun laajentamisen muillekin koulutuksen aloille, erityisesti keskiasteen ja ammatillisiin oppilaitoksiin. Yrityksillä on selvästi hyvät mahdollisuudet osallistua esimerkiksi yrittäjyyden opettamiseen.¹⁷ Komissio tutkii, kuinka olemassa olevia ohjelmia ja aloitteita – esimerkiksi Leonardo da Vinci- ja Comenius –ohjelmia sekä eurooppalaista kouluverkkoa (European Schoolnet) – voitaisiin käyttää koulutuskumppanuuksien luomiseen yritysten ja koulujen välille, ja kuinka

¹⁷ Komissio on parhaillaan perustamassa eurooppalaista yrittäjyyskasvatuksen korkean tason asiantuntijaryhmää, johon kuuluu edustajia kaikista jäsenvaltioista ja ETA-maista, tukemaan yhteneväisempien lähestymistapojen kehittämistä.

eurooppalainen koordinointielin voisi edistää yhteistyötä. Komissio aikoo kutsua sidosryhmiä syksyllä konferenssiin tai seminaariin tutkimaan yritysten ja koulujen ja ammatti-instituuttien välisen yhteistyön tulevia mahdollisuuksia.

- Korkeakoulujen ja yritysten välisen vuoropuhelun kehityksen EU:n tasolla tulisi innostaa samankaltaiseen vuoropuheluun kansallisilla ja alueellisilla tasoilla. Komissio aikoo koulutuspoliittisessa yhteistyössään jäsenmaiden kanssa kannustaa kansallisia viranomaisia perustamaan samankaltaisia kansallisia rakenteita vuoropuhelulle. Se aikoo tutkia, kuinka rakennerahastoja voitaisiin käyttää alueellisten aloitteiden tukemiseen.
- Komissio aikoo käynnistää tutkimuksen, joka kartoittaa olemassa olevia parhaita käytäntöjä korkeakoulujen ja yritysten välisessä yhteistyössä.

Nyt on oikea hetki sysätä korkeakoulujen ja yritysten välistä yhteistyötä eteenpäin. Taloudellisen laskukauden aikana, jolloin korkeakouluista valmistuneiden on vaikeampaa löytää työpaikkoja ja yrityksiin kohdistuu suurempia kilpailupaineita, korkeakoulujen ja yritysten välisen yhteistyön taloudellisen ja sosiaalisen lisäarvon pitäisi tehdä yhteistyöstä entistä tärkeämmän.

SV

SV

SV

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 2.4.2009
KOM(2009) 158 slutlig

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET,
RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT
REGIONKOMMITTÉN**

**Ett nytt partnerskap för modernisering av universiteten: EU-forumet för dialogen
mellan universiteten och näringslivet**

{SEC(2009) 423
SEC(2009) 424
SEC(2009) 425}

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET,
RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT
REGIONKOMMITTÉN**

**Ett nytt partnerskap för modernisering av universiteten: EU-forumet för dialogen
mellan universiteten och näringslivet**

(Text av betydelse för EES)

1. ETT ÄMNE AV ALLT STÖRRE BETYDELSE

Universiteten¹ står i centrum för den europeiska kunskapstriangeln, i kraft av sina tre roller som tillhandahållare av utbildning på de högsta nivåerna, avancerad forskning och banbrytande innovation. De har potential att bli avgörande drivkrafter bakom EU:s ambition att bli världens ledande kunskapsbaserade ekonomi och samhälle. Detta har varit ett erkänt faktum i den politiska beslutsprocessen på EU-nivå sedan Hampton Court-toppmötet i oktober 2005; samtidigt står det klart att det krävs förändringar om de ska kunna utnyttja sin potential. Nio insatsområden ställdes upp i kommissionens meddelande ”Att förverkliga moderniseringsagendan för universiteten – Utbildning, forskning och innovation” (maj 2006)². Sedan dess har moderniseringsagendan varit föremål för ett omfattande erfarenhetsutbyte rörande olika politiska lösningar, och ministerrådet har regelbundet utvärderat framstegen³. Kommissionen har dessutom föreslagit att moderniseringen av universiteten ska bli ett av de prioriterade områdena i den nya ramen för samarbetet om utbildning inom Lissabonstrategin⁴.

En av de viktigaste punkterna på agendan från 2006 var att universiteten skulle utveckla strukturerade partnerskap med näringslivet för att ”bli viktigare aktörer i näringslivet, med förmåga att bättre och snabbare reagera på marknadens krav och utveckla partnerskap där man tar tillvara naturvetenskaplig och teknisk kunskap”. I meddelandet föreslogs att företagen skulle kunna hjälpa universiteten att omforma sina kursplaner och sin förvaltningsstruktur samt bidra till finansieringen.

På denna grundval lanserade kommissionen EU-forumet för dialogen mellan universiteten och näringslivet som en EU-plattform för dialog mellan de två sfärerna. Det första mötet i forumet i februari 2008 följdes under 2008 av tre tematiska workshoppar⁵. Det andra plenarmötet i forumet i februari 2009 samlade omkring 400 deltagare, och utöver

¹ Med *universitet* avses i detta dokument alla institutioner för högre utbildning, oavsett deras beteckning och status i medlemsstaterna.

² KOM(2006) 208 slutlig.

³ Rapporten från kommissionen till rådet om rådets resolution av den 23 november 2007 om modernisering av universiteten för Europas konkurrenskraft i en global kunskapsekonomi (KOM(2008) 680) innehåller en sammanfattning av frågor och vidtagna åtgärder.

⁴ KOM(2008) 865 av den 16 december 2008 – En uppdaterad strategisk ram för europeiskt samarbete om utbildning.

⁵ *Continuing Education and Lifelong Learning* (Bryssel den 30 juni 2008); *Curriculum Development and Entrepreneurship* (Teneriffa den 30–31 oktober 2008); *Knowledge Transfer* (Bryssel den 7 november 2008).

workshoppar om olika ämnen omfattade det en analys av erfarenheterna och diskussioner om möjliga framtida riktlinjer för forumets arbete.

Det mycket stora deltagandet i mötet i februari 2009 visar att de berörda parterna verkligen tillmäter forumet betydelse. Deltagarna berörde ofta den ekonomiska nedgångsperiod under vilken mötet ägde rum, och framförde argumentet att det nu är ännu mer bråttom att bygga upp bättre förbindelser mellan näringslivet och universiteten som ett sätt att stärka den europeiska kunskapstriangeln. Syftet med detta meddelande är att finna lösningar på de brådskande behov som den rådande situationen skapat.

2. UTVÄRDERA OCH GÅ VIDARE: MEDDELANDETS SYFTE

I samarbetet mellan universiteten och näringslivet möts två miljöer med markanta skillnader i kultur, värderingar och uppgifter. Det finns exempel på framgångsrikt samarbete mellan de två sfärerna i hela EU, och EU-program har medverkat till att bygga upp partnerskap mellan de två miljöerna, vanligtvis med fokus på partnerskap inom särskilda områden, t.ex. forskning eller studentutbyte⁶. Men samsarbetsnivåerna skiljer sig mycket åt mellan de enskilda länderna, mellan universitet och mellan olika akademiska ämnen. Dessutom har samarbetet endast haft begränsad inverkan på förvaltning eller organisationskulturer i de två berörda sektorerna. Det är få universitet som på hela lärosätets nivå har en strategi för samarbete med näringslivet; de som har en sådan är koncentrerade i ett mindre antal medlemsstater. I många länder belönar de rättsliga och finansiella ramarna fortfarande inte universitetens strävanden att samarbeta med näringslivet, eller utgör till och med hinder.

Meddelandet har följande syften:

- Att utvärdera vad man har lärt sig under forumets första år och av annan relevant verksamhet på EU-nivå som rör utmaningarna och hindren för samarbetet mellan universiteten och näringslivet, vilka frågor som ska tas upp samt vilka goda lösningar och strategier som skulle kunna användas mer. Ett arbetsdokument från kommissionen fördjupar denna aspekt av arbetet.
- Att lämna förslag om hur forumets arbete ska utformas framöver.
- Att skissera konkreta uppföljande åtgärder för att stärka samarbetet mellan universiteten och näringslivet.

3. FRÅGESTÄLLNINGAR OCH UTMANINGAR

Forumets överväganden fram till dags dato kan indelas i sex huvudteman. Varje avsnitt innehåller en ruta med ett exempel på god praxis.

3.1. Nya kursplaner för att förbättra anställbarheten

De olika ekonomiernas förmåga att konkurrera har blivit allt mer beroende av att det finns en kvalificerad arbetskraft med entreprenörsanda. Initiativet Ny kompetens för nya

⁶ För en beskrivning av EU-program som främjar partnerskap mellan högre utbildning och näringsliv, se kommissionens arbetsdokument, avsnitt 3.

arbetstillfällen ⁷ har bekräftat att EU:s behov av högkvalificerade nyutexaminerade med entreprenörsanda kommer att fortsätta växa under kommande år. Samtidigt rapporterar företagen i forumet att den kompetens som de nyutexaminerade besitter när de lämnar universiteten inte överensstämmer med de kvalifikationer som de själva efterfrågar som arbetsgivare.

Anställbarheten har otvivelaktigt varit huvudämnet för forumet, som gång på gång har återvänt till diskussionen om detta ämne.

Man var enig om att det behövs omfattande förändringar av kursplaner och inlärningsmetoder samt om följande:

- Integration av såväl övergripande och överförbara färdigheter som grundläggande ekonomiska och tekniska begrepp i kursplanerna på alla kvalifikationsnivåer. Kursplanerna borde vara "T-formade": de ska vara förankrade i ett visst akademiskt ämne och samtidigt skapa samspel och samarbete med andra ämnen och sektorer.
- Bättre examinationsmetoder som är mer inriktade på bedömning av inläring och kompetens.
- Större spridning när det gäller såväl de antagnas profiler som inlärningsstrategier för att utnyttja begåvningar hos studerande utan traditionell studiebakgrund, bl.a. vuxna som återvänder till studierna.
- Mer ämnesövergripande och tvärvetenskaplig verksamhet i utbildnings- och forskningsagendorna. Deltagarna i forumet hänvisade i det sammanhanget ofta till det sätt på vilket Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT) framöver kommer att integrera dessa strategier i sin verksamhet – detta ses som ett sätt att bana bredare väg för sådana strategier inom högre utbildning.

Det går inte att förändra kursplanerna i den omfattning och det tempo som efterlysts om inte universitetens interna struktur ger möjligheter till det. Interna kvalitetssäkringssystem och externa ackrediteringssystem borde lägga större vikt vid studieprogrammets relevans för samhället och näringslivet. Ackrediteringsorgan borde omfatta företrädare för studerande, näringsliv och samhället i bred mening.

Ett antal ackrediteringsorgan har tagit med företrädare för näringslivet i sitt beslutsorgan, t.ex. Acquin i Tyskland, Hetac i Irland och Cti i Frankrike. Det sistnämnda är ansvarigt för kursplanerna för ingenjörsutbildningarna och består av lika många ledamöter från universitetsvärlden som från näringslivet; övergripande färdigheter och samspel mellan de studerande och näringslivet är grundläggande krav i samband med ackreditering. (Arbetsdokument från kommissionens tjänstegrenar, avsnitt 5.2.4.)

⁷ KOM(2008) 868.

3.2. Främjande av företagande

De förhållandevis låga nivåerna av företagande i EU⁸ skapar tvivel om EU:s förmåga att främja tillväxt och sysselsättning. Utmaningen för universiteten är att skapa utbildningsmiljöer som stimulerar självständighet, kreativitet och en entreprenörsattityd när det gäller utnyttjande av kunskaper. En jämn ström av såväl studerande som lärare från universiteten till näringslivet och en ständig närvaro av näringslivsfolk på universitetet skulle bidra till att skapa den kulturförändring som måste till. Ett bra exempel på detta är forskarutbildningar som finansieras av Marie Curie-nätverk för grundutbildning (*Marie Curie Initial Training Networks*) och som inriktas på entreprenörsfärdigheter.

Man bör bygga ut det befintliga samarbetet med näringslivet i form av konferenser, praktik och projektarbeten (enskilt eller i tvärvetenskapliga grupper). Det kan vara av värde att det finns möjligheter att utanför den ordinarie undervisningen skaffa sig erfarenheter av företagande, t.ex. i form av juniorkonsultfirmor eller av företagskuvöser som ger skräddarsytt stöd till universitetsstuderande och personal med konkreta idéer till nya företagsprojekt (nystartade företag, avknopningsföretag). Alla dessa verksamheter borde erbjudas de studerande på ett tidigt stadium i studierna och borde i högre grad integreras i kursplanerna.

Det betraktas som särskilt viktigt att lärarutbildningarna främjar en positiv inställning till och öppenhet gentemot näringslivet som en källa till utveckling, sysselsättning och välfärd.

Följande huvudslutsatser kan dras:

- Utvecklingen av en entreprenörskultur på universiteten kräver omfattande förändringar i universitetens förvaltning och ledning.
- Utbildning av entreprenörer ska vara omfattande och öppen för alla intresserade studerande i alla akademiska ämnen samt ta lämplig hänsyn till könsperspektivet.
- Universiteten bör engagera entreprenörer och näringslivsfolk i undervisningen i entreprenörskap, t.ex. genom gästprofessorstjänster för framgångsrika entreprenörer.
- Universitetslärare och lärare bör dels få tillgång till utbildning i hur man undervisar om entreprenörskap, dels få möta de verkliga förhållandena i näringslivet.

Nätverket *International Danish Entrepreneurship Academy* (IDEA) uppmuntrar entreprenörskap hos studerande både på högskolor och fortbildningsinstitut genom ekonomiskt stöd, mentorssystem, kurser och nätverksmöjligheter. IDEA finansieras via stöd från stat, län, kommuner och privata medel. (Arbetsdokument från kommissionens tjänstegrenar, avsnitt 5.5.3.)

3.3. Kunskapsöverföring : utnyttjande av kunskap

EU är produktivt när det gäller att generera kunskap. Utmaningen består emellertid i att öka användningen och utnyttjandet av offentligt finansierad forskning och utveckling. Det finns

⁸ Se arbetsdokument från kommissionens tjänstegrenar, avsnitt 2.3: *Global Entrepreneurship Monitor 2007* visar att antalet egenföretagare är två till fem gånger högre i Kina än i EU-länderna.

ett antal program som stärker möjligheterna för högre utbildning och forskning att med sin kunskapsgenererade kapacitet samarbeta med näringslivet och på så sätt få fram innovationer på marknaden, men trots detta har det varaktiga strategiska samarbetet mellan de två sektorerna fortfarande inte fått tillräcklig omfattning.

Universiteten behöver utveckla politiska strategier för professionell hantering av immateriell äganderätt. Detta kommer att hjälpa dem att uppfylla ett antal av sina uppgifter, t.ex. att skapa socioekonomiska fördelar för samhället och dra till sig de bästa studenterna och forskarna. För att stödja universiteten och skapa en mer sammanhängande ram för verksamhet som handlar om kunskapsöverföring, antog kommissionen en rekommendation om förvaltning av immateriell äganderätt i samband med kunskapsöverföring samt en uppförandekodex för universitet och andra offentliga forskningsorganisationer⁹. Initiativet *Responsible Partnering* har också utarbetat en vägledning¹⁰ till bättre praxis för forskningssamarbete och kunskapsöverföring mellan universitet och näringsliv.

Sammanfattningsvis kan följande konstateras:

- Kunskapsöverföring mellan universitet och företag fungerar bäst om det finns en övergripande samsamarbetsram och ömsesidig förståelse, där bl.a. partnerskap, gemensamma projekt och utbyte av anställda ingår.
- Universiteten bör se till att tvärvetenskaplighet råder; lösningar som tas fram inom enskilda ämnen är sällan svaret på problem i den verkliga världen.
- Universitet och offentliga forskningsorganisationer bör ha en klar långsiktig strategi för förvaltningen av immateriella äganderättigheter.
- De särskilda utmaningar som små och medelstora företag står inför när de ingår partnerskap med universitet måste hanteras. Universiteten behöver göra en insats för att nå ut till små och medelstora företag. Universitet som har tillgång till eller äger ett kunskapsförmedlingskontor underlättar sitt samarbete med små och medelstora företag, eftersom de fungerar som en portal och ett gränssnitt mellan universiteten och den privata sektorn.

Universitetet i Twente (NL) driver en kunskapspark och företagskuvöser. Den kunskap som genereras på universitetet förmedlas på så sätt till det regionala näringslivet. Den som önskar starta ett företag får skräddarsytt stöd genom universitetets TOP-program (*Temporary Entrepreneurial Position*). Universitetet erbjuder också ett tillväxtprogram inriktat på företagsägare. Båda omfattar utbildningsmoduler och nätverksverksamhet. (Arbetsdokument från kommissionens tjänstegrenar, avsnitt 5.6.1.)

3.4. Rörlighet: över gränser och mellan näringsliv och universitet

Trots ett antal framgångshistorier med såväl praktik för studerande som program för utbyte mellan näringsliv och universitet inom det sjunde ramprogrammet, liksom samsamarbetsprojekt mellan universitet och näringsliv, är den allmänna nivån när det gäller kontakter, samspel och

⁹ KOM(2008) 1329.

¹⁰ <http://www.responsible-partnering.org/>; utvecklat av ledande organisationer från universitetsvärlden och näringslivet (EUA, EARTO, EIRMA och ProTon Europe).

rörlighet mellan de två sektorerna fortfarande alltför låg. Utbildningsprogram i alla ämnen borde innehålla praktik, utbytesprogram för forskning och samarbetsprojekt som ger de studerande möjlighet att arbeta tillsammans med eller i ett företag, ensamma eller i en ämnesövergripande grupp, och de borde kunna få ECTS-poäng (*European Credit Transfer System*) för detta.

Utbytesmöjligheter bör också finnas för akademisk och administrativ universitetspersonal, för att ge universiteten möjlighet att bygga upp nätverk som kan bli utgångspunkt för senare praktik, anställning och studentprojekt. När personalen utsätts för den verklighet som råder i näringslivet kan detta hjälpa dem att förstå och föregripa näringslivets föränderliga utbildnings- och innovationsbehov. Det finns emellertid fortfarande betydande rättsliga och administrativa hinder för universitetspersonalens rörlighet i riktning mot företag, t.ex. i fråga om socialförsäkrings- och pensionssystemen¹¹.

Omvänt kan företagens ökade engagemang i universitetsstyrelser, forskningsagendor, intagning, utformning av kursplaner, anordnande av kurser och kvalitetssäkringssystem väsentligt förbättra universitetens undervisning, forskning och innovation. Möjligheterna till ett sådant engagemang förblir dock begränsade i många länder, av antingen rättsliga eller kulturella orsaker.

För att framsteg ska kunna göras är följande saker viktiga:

- Att värdet av rörlighet främjas och erkänns av såväl universitet som näringsliv i alla olika former och på alla nivåer. Särskilt små och medelstora företag bör delta mer när det gäller att erbjuda möjligheter till praktik.
- Att de rättsliga ramarna anpassas så att de stöder och främjar rörlighet mellan universitet och näringsliv.
- Att akademikers, forskares och studerandes rörlighet i riktning mot näringslivet erkänns och ackrediteras.

ADEIT i Valencia¹² är en organisation som har till uppgift att skapa broar mellan universitetet och det omgivande samhället. Det sätter fokus på praktik för universitetsstuderande i organisationer eller företag. ADEIT skaffar praktikplatser till 1 500 studerande om året i företag och utbildar handledare både i universitetsvärlden och i näringslivet. De arrangerar också praktik för universitetslärare i företag, där lärarna arbetar upp till 100 timmar. (Arbetsdokument från kommissionens tjänstegrenar, avsnitt 5.4.4.)

3.5. Öppning av universiteten för livslångt lärande

Det är inte endast för dem som är på väg in på arbetsmarknaden som det är relevant att förbättra anställbarheten, utan uppgradering av kompetensen hos dem som redan ingår i arbetskraften är också en betydande utmaning¹³, inte minst på grund av den förlust av arbetstillfällen som följer i kölvattnet på den aktuella ekonomiska nedgången. Utvärderingen

¹¹ KOM (2008) 317 slutlig – Bättre karriärer och ökad rörlighet: ett europeiskt partnerskap för forskare.

¹² <http://www.adeit.uv.es>.

¹³ KOM(2008) 868 slutlig – Ny kompetens för nya arbetstillfällen.

av resultaten av arbetsprogrammet för utbildning och yrkesutbildning 2010 visar att vuxnas deltagande i livslångt lärande¹⁴ ökar för långsamt och endast i vissa medlemsstater.

I en tid då antalet studerande mycket väl kan börja avta av demografiska orsaker, tycks livslångt lärande erbjuda en mycket viktig potential för universiteten. Universiteten täcker emellertid endast en mycket liten del av marknaden för fortbildning. De behöver göra en omfattande nyorientering för att även kunna tillhandahålla livslångt lärande.

De europeiska universitetens stadga om livslångt lärande¹⁵, som har antagits av *European Association of Universities* (EUA), presenterades och diskuterades på forumet. I dokumentet uppställs tio förpliktelser för universiteten, bl.a. ökad tillgång till lärande, bättre social spridning bland de studerande och mer attraktiva studier, livslångt lärande i en kvalitetskultur och starkare anknytning både till lokal, regional, nationell och internationell nivå.

Fortbildning kräver nära kontakt mellan universitet och näringsliv, vilket skapar möjligheter att kartlägga och därefter uppfylla behov av nya eller uppdaterade kvalifikationer på lokal och regional nivå. Det är av avgörande betydelse

- att livslångt lärande integreras fullt ut i universitetens uppgifter och strategier,
- att uppdatering/uppgäradering av färdigheter värdesätts och erkänns på arbetsmarknaden och av arbetsgivare,
- att livslångt lärande utvecklas i partnerskap med företag – universiteten kan inte utforma och tillhandahålla det ensamma.

I Västsverige har tre universitet utvecklat skräddarsydda distansstudier för anställda i små och medelstora företag som ett sätt att öka dessa företags och hela regionens konkurrenskraft. Kurserna tar upp frågor av betydelse för små och medelstora företag, t.ex. bättre produktionsteknik, ekonomi, logistik, produktutveckling och offensiv kvalitetsutveckling. De flesta anställda på kurserna är i 40-årsåldern och har inte studerat på universitetsnivå tidigare. (Arbetsdokument från kommissionens tjänstegrenar, avsnitt 5.3.2.)

3.6. Bättre universitetsförvaltning

På forumet fokuserade man på styrning på nationell, regional och institutionell nivå som en förutsättning för effektivt samarbete mellan universitet och näringsliv.

På nationell nivå efterlyste man förändringar inom lagstiftning, finansieringsmöjligheter och incitamentsstrukturer, som ansågs ge otillräckligt stöd eller i vissa fall till och med uppfattades som fientligt inställda till samarbete mellan universitet och företag. Denna form av samarbete bör ingå i universitetens övergripande strategi och behandlas när man planerar utvecklingen och fastställer målsättningar. Samarbete med näringslivet bör få erkännande och bli lika viktigt för karriären och möjligheterna till belöning som utförandet av akademiska uppgifter, exempelvis publicering av forskningsresultat.

¹⁴ Progress towards the Lisbon objectives in Education and Training – indicators and benchmarks 2008, arbetsdokument från kommissionens tjänstegrenar, SEK(2008) 2293.

¹⁵ *European Universities' Charter on Lifelong Learning*, 2008; ISBN: 9789078997009, EUA; www.eua.be.

Förmedlande organisationer eller yrkessammanslutningar är viktiga aktörer, då de kan utgöra ett välfungerande gränssnitt mellan universitet och företag, inte minst små och medelstora företag. Vidare finns ett antal europeiska, nationella samt regionala organ och agenturer som också stöder samarbetet mellan universiteten och näringslivet. De kan effektivt medverka till framstegen på detta område.

I Förenade kungariket arbetar *Council for Higher Education and Industry* (CIHE) med utbildningsfrågor som inverkar på landets konkurrenskraft och sociala sammanhållning och försöker främja såväl nära samarbete som förståelse mellan näringslivet och den högre utbildningen. I Tyskland fungerar *Stifterverband für die Deutsche Wissenschaft* som näringslivets gemensamma initiativ för stöd till forskning och högre utbildning. Organisationen knyter kontakter mellan universitet och icke-akademiska forskningsinstitutioner, för samman vetenskap och näringsliv samt uppmuntrar inrättandet av ett gemensamt europeiskt utbildnings- och forskningsområde. I Spanien arbetar *Conocimiento y Desarrollo* (CYD) på att förbättra universitetens förvaltning, ansvar och ledning samt dels knyta band mellan universitetens produktiva system och samhället, dels främja entreprenörs- och innovationskulturen bland universitetslärare och universitetsstuderande. (Arbetsdokument från kommissionens tjänstegrenar, avsnitt 5.1.1.)

Ett effektivt samarbete mellan universiteten och näringslivet betraktas som ytterst viktigt för regional utveckling¹⁶. De framgångar som kan konstateras i många innovativa regioner i USA och Europa bygger på ett trepartspartnerskap mellan universitet, näringslivet och staten som rör både politiska riktlinjer och finansiering.

I Finland förbinder programmet *e-Tampere* Tammerfors stads framtidsvision för 2012 med ett antal företag, såväl små och medelstora företag som större, samt med två universitet. Programmet har lett till att man startat omkring 400 lokala, regionala och internationella projekt och dragit nytta av ett omfattande samarbete mellan universitetsforskning, näringsliv och stat utifrån ett teknik-, ekonomi- och samhällsperspektiv. (Arbetsdokument från kommissionens tjänstegrenar, avsnitt 6.1.)

Följande huvudsakliga slutsatser kan dras:

- Att nationella och regionala ramvillkor måste skapa en positiv miljö där universitet kan ingå i samarbete med näringslivet.
- Att samarbetet mellan universitet och näringsliv måste ingå i institutionella strategier samt att ledarskap och effektiv förvaltning av mänskliga resurser är avgörande för genomförandet.
- Att styrformerna måste säkerställa att det skapas relevanta system för incitament och utvärdering vilka överensstämmer med universitetens uppgift, roll och strategi.

¹⁶ *Higher Education and Regions: Globally Competitive, Locally Engaged*; OECD 2007.

4. FRAMTIDA ÅTGÄRDER

På ett år har forumet redan uppnått betydande resultat. Kommissionen välkomnar idéri kedomen och kvaliteten hos de överväganden det har fört med sig. Den kommer att dra nytta av detta arbete när den framöver främjar moderniseringen av Europas universitet både genom politiskt samarbete och genom åtgärder inom sina program.

Kommissionen föreslår två former av uppföljande åtgärder. För det första skisserades ett framtida arbetsprogram som en reaktion på en stark önskan från deltagarna i forumet om att fortsätta och fördjupa arbetet. För det andra har forumet pekat på ett antal frågor och möjliga insatsområden som förtjänar uppmärksamhet så snart som möjligt, inte minst i samband med den ekonomiska nedgången, och som har till syfte att främja partnerskapet om anställbarhet mellan universitet och näringsliv. Det föreslås ett antal konkreta åtgärder.

Fortsatt dialog

- Forumet kommer att fortsätta i form av plenarmöten och tematiska seminarier. Vidare kommer det att inrättas en webbplats där man kan dela och utbyta erfarenheter och kommunicera med varandra.
- Forumet har hittills varit effektivt för att mobilisera företrädare för de två världarna – universiteten och näringslivet, bl.a. förmedlande organisationer och näringslivssammanslutningar. Partnerskapet kräver också en aktiv insats från nationella och regionala myndigheter. I nästa fas borde relevanta offentliga företrädare därför involveras i högre grad.
- Mot bakgrund av den dialog som förts hittills och det arbete som pågår på andra områden, borde följande frågor diskuteras:
 - Säkerställandet av att universitetsvärlden reagerar effektivt på agendan Ny kompetens för nya arbetstillfällen och på de utmaningar som följer i kölvattnet på den ekonomiska avmattningen.
 - Partnerskap för regionalutveckling.
 - Partnerskap med små och medelstora företag.
 - Större mångfald när det gäller attityderna till inläring och brobyggande mellan olika typer av högre utbildningar.
 - Kvalitetsbedömning och ackreditering som redskap till stöd för samarbetet mellan universiteten och näringslivet.
- Det har ofta uttryckts intresse för arbetet från länder utanför EU. Forumet borde vara uttryckligen öppet gentemot aktörer utanför EU (i praktiken har många internationella företag redan deltagit) och borde framöver fokusera på vilka erfarenheter partnerländerna kan bidra med. Kommissionen kommer i sina kontakter med relevanta offentliga myndigheter i partnerländerna att sprida information om forumets arbete och uppmana dem att delta.

Utveckling av nya partnerskap

- Forumet har argumenterat för att man bör inrätta nya former av strukturerade partnerskap mellan näringslivet och universiteten för att utarbeta och anordna kurser. Sådana partnerskap skulle ligga i linje med strukturerna i de europeiska teknikplattformarna, Marie Curie-partnerskap och förbindelser mellan industrin och den akademiska världen (*Marie Curie Industry-Academia Partnerships and Pathways*, IAPP) inom FP7 samt kunskaps- och innovationssamhällena inom EIT. Kommissionen föreslår att man omedelbart undersöker hur sådana partnerskap skulle kunna stödjas via relevanta EU-program, i syfte att sända ut inbjudningar att lämna förslag till undersökande åtgärder genom programmet för livslångt lärande under 2010.
- Frågan om att utvidga användningsområdet för plattformen för dialog till andra utbildningsområden – bl.a. skolor på sekundärnivå och yrkesutbildningsinstitutioner – har ofta tagits upp av näringslivssidan i forumet. Det står klart att näringslivet har god potential när det gäller att bidra till undervisning i t.ex. entreprenörskap¹⁷. Kommissionen kommer att undersöka hur befintliga program – t.ex. Leonardo da Vinci-programmet och Comenius-programmet – och initiativ som *European Schoolnet* kan användas för att knyta företag och skolor samman i utbildningspartnerskap, och hur samarbetet kan främjas genom ett europeiskt samordningsorgan. Kommissionen har planer på att bjuda in berörda parter i höst till en konferens eller ett seminarium för att undersöka möjligheterna till samarbete mellan näringsliv, skolor och yrkesutbildningsinstitutioner.
- Utvecklingen av dialogen mellan universiteten och näringslivet på EU-nivå borde leda till en liknande dialog på nationell och regional nivå. Kommissionen kommer i samband med sitt politiska samarbete med medlemsstaterna om allmän och yrkesinriktad utbildning att uppmana de nationella myndigheterna att etablera liknande dialogformer på nationell nivå. Den kommer att undersöka hur strukturfonderna skulle kunna användas för att stödja regionala initiativ i det sammanhanget.
- Kommissionen kommer att genomföra en undersökning för att upprätta en förteckning över befintliga former av bästa lösningar inom samarbetet mellan universiteten och näringslivet.

Det är nu dags att ge samarbetet mellan universiteten och näringslivet en knuff framåt. I tider av ekonomisk nedgång, då nytexaminerade har svårare att finna jobb och företagen är utsatta för större konkurrenspress, borde mervärdet för näringsliv och samhälle av samarbetet mellan universiteten och näringslivet prioriteras desto högre.

¹⁷ Kommissionen håller för närvarande på att inrätta en europeisk reflexionspanel på hög nivå rörande utbildning i entreprenörskultur med företrädare för alla medlemsstater och EES-länderna för att utveckla mer enhetliga strategier.